

Journal Website

Article history:
Received 14 July 2025
Revised 15 November 2025
Accepted 22 November 2025
Published online 21 March 2026

Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders

Volume 5, Issue 1, pp 1-16

E-ISSN: 2981-1759

Investigating the Causal Relationship between Cyber Victimization Based on Loneliness with Internet Addiction as a Mediator among Male High School Students in Districts 4 and 7 of Tehran

Maryam. Hashemi¹, Ali. Heidary^{1*}, Sasan. Bavi¹, Hamdollah. Jayervand²

1. Department of Psychology, Ahv.C., Islamic Azad University, Ahvaz, Iran
2. Department of Psychology, Il.C., Islamic Azad University, Ilam, Iran

* Corresponding author email address: heidarei@iauahvaz.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Hashemi, M., Heidary, A., Bavi, S., & Jayervand, H. (2026). Investigating the Causal Relationship between Cyber Victimization Based on Loneliness with Internet Addiction as a Mediator among Male High School Students in Districts 4 and 7 of Tehran. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 5(1), 1-16.

© 2026 the authors. Published by Maher Talent and Intelligence Testing Institute, Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This study aimed to examine the causal relationship between loneliness and cyber victimization, with internet addiction acting as a mediating variable.

Methodology: A descriptive–correlational design using Structural Equation Modeling (SEM) was applied. The statistical population included all male high school students in districts 4 and 7 of Tehran during the 2023–2024 academic year. A sample of 341 students was selected through multi-stage cluster sampling. Data were collected using the Cyberbullying–Victimization Experiences Questionnaire (Antiadou et al., 2016), the Short-Form Loneliness Scale (DiTommaso et al., 2004), and Young’s Internet Addiction Test (1996). Descriptive statistics and SEM were employed for data analysis.

Findings: Loneliness had a significant and positive direct effect on cyber victimization ($\beta = 0.52$, $p < 0.001$). Loneliness also showed a significant indirect effect on cyber victimization through internet addiction ($\beta = 0.12$, $p = 0.022$). Fit indices including RMSEA = 0.04, CFI = 0.96, and GFI = 0.96 confirmed good model fit.

Conclusion: The findings highlight that loneliness strongly increases the risk of cyber victimization, and internet addiction intensifies this association. Addressing loneliness and preventing excessive internet use may reduce the likelihood of cyber victimization. These results underscore the importance of designing school-based psychosocial interventions to promote emotional well-being and online safety in adolescents.

Keywords: Cyber victimization; Loneliness; Internet addiction; Adolescents; Structural Equation Modeling

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The rapid expansion of digital technologies and the pervasive integration of smartphones, online gaming, and social networking sites into the daily life of adolescents have significantly reshaped patterns of communication, socialization, and emotional development. As online interactions increasingly replace traditional face-to-face relationships, concerns about the psychological and behavioral consequences of problematic internet use and cyber-related harms have grown substantially. In particular, cyber victimization has emerged as a critical public health and educational challenge, affecting adolescents' well-being, mental health, and social functioning across different cultural contexts (Zhu et al., 2021).

A growing body of evidence indicates that adolescents who spend extensive time in digital environments are more likely to encounter hostile interactions, experience online harassment, and be exposed to repeated cyberbullying incidents (Cook, 2020). In parallel, researchers have consistently emphasized that psychological vulnerabilities—especially loneliness—play an essential role in shaping the degree to which adolescents become entangled in high-risk online behaviors or develop maladaptive patterns of technology use (Brewer & Kerslake, 2015; Luo et al., 2020). Loneliness, defined as a subjective sense of social disconnection or dissatisfaction with one's interpersonal relationships, has been shown to predispose adolescents to overreliance on digital media as a compensatory mechanism to satisfy unmet emotional needs (Rezaei et al., 2020).

This compensatory engagement often escalates into internet addiction, a behavioral pattern characterized by impaired control, preoccupation with online activities, and harmful consequences for psychological and social functioning (Talis, 2022). Meta-analytical evidence reveals that problematic internet use is becoming increasingly prevalent worldwide, especially among adolescents, with pronounced associations between excessive internet engagement and affective or behavioral disturbances (Zheng et al., 2025). Furthermore, adolescents displaying higher levels of loneliness are more prone to compulsive or uncontrolled internet behaviors, which in turn amplify their exposure to online risks and hostile interactions (Wang & Zeng, 2024). Empirical findings have repeatedly confirmed that the relationship between loneliness and cyber victimization may be mediated by internet addiction, particularly in populations where adolescents seek emotional refuge in online environments (Quynh Ho & Nguyen, 2023).

From a neuropsychological perspective, internet addiction may alter the functioning of neural systems responsible for emotion regulation, reward processing, and executive control, which further increases susceptibility to negative online experiences (Bai et al., 2024). Constructs such as social support, school connectedness, and interpersonal competence have also been shown to regulate the degree to which loneliness translates into online victimization (Carney et al., 2020; Cava et al., 2020). Moreover, cluster-based network analyses suggest that internet addiction frequently co-occurs with depression, insomnia, and social anxiety—factors known to amplify vulnerability to cyberbullying involvement (Lu et al., 2025; Wu et al., 2025; Yilmaz et al., 2025).

Research conducted in Iran confirms similar patterns, suggesting that internet addiction and weak social support are significant predictors of cyber victimization (Kamran et al., 2024). Additional work in Iranian adolescent populations underscores that loneliness and unmet psychological needs significantly increase the likelihood of involvement in cyberbullying, either as perpetrator or victim (Afkaneh & Mostafaei, 2025).

2023). Studies addressing behavioral tendencies, personality traits, and online self-disclosure also point to loneliness as a powerful predictor of digital vulnerability (Ponnusamy et al., 2020; Siqian et al., 2015).

Despite the availability of extensive literature, few studies have examined the combined interplay of loneliness, internet addiction, and cyber victimization within a cohesive structural model. Existing reports emphasize the need for integrative approaches that take into account emotional vulnerabilities, behavioral dependencies on digital media, and broader socio-contextual factors (Zhou et al., 2024). Furthermore, interventions designed to mitigate internet addiction or reduce loneliness have shown promise, suggesting that early preventive programs may help reduce exposure to cyber risks (Theopilus et al., 2025; Yumru Menten & Koc, 2025).

Against this backdrop, the present study sought to investigate the causal relationship between loneliness and cyber victimization with the mediating role of internet addiction among male high school students, contributing to a growing international literature that highlights the importance of emotional and behavioral factors in shaping adolescents' online safety.

Methods and Materials

The study employed a descriptive-correlational design using structural equation modeling. Participants consisted of 341 male students enrolled in the second level of high school during the 2023–2024 academic year. A multi-stage cluster sampling procedure was used to identify schools and classrooms from two districts. Data collection was conducted through three standardized questionnaires: (1) the Cyberbullying–Victimization Experiences Questionnaire, (2) the Short-Form Loneliness Scale, and (3) the Internet Addiction Test. Descriptive statistics and structural equation modeling were used to evaluate direct and indirect relationships among the primary constructs. Standard model-fit indices were also examined to assess the adequacy of the structural model.

Findings

Descriptive analyses showed moderate to high levels of loneliness, internet addiction dimensions, and cyber victimization among the participants. Structural equation modeling results indicated that loneliness exerted a strong, positive, and statistically significant direct effect on cyber victimization ($\beta = 0.52$, $p < .001$). This suggests that as adolescents' feelings of loneliness increased, their likelihood of experiencing cyber victimization also rose significantly.

In addition, the results demonstrated a significant indirect effect of loneliness on cyber victimization through internet addiction ($\beta = 0.12$, $p = .022$). This supports the hypothesis that internet addiction serves as a mediating mechanism through which loneliness heightens vulnerability to online victimization.

Model-fit indices confirmed the adequacy of the proposed structural model, with RMSEA = 0.04, CFI = 0.96, NFI = 0.94, and GFI = 0.96, all indicating a satisfactory fit between the hypothesized model and the collected data. These outcomes validate the conceptual assumption that emotional vulnerabilities, particularly loneliness, influence cyber victimization both directly and indirectly through digital behavioral dependencies.

Discussion and Conclusion

The findings of this study demonstrate a clear and substantial relationship between loneliness, internet addiction, and cyber victimization among adolescents. Consistent with theoretical models of compensatory internet use, adolescents who experience heightened loneliness appear more likely to

depend on digital platforms for emotional relief. This dependency may, however, expose them to increased risks in online environments, where negative interactions, harassment, and cyberbullying are more common. The mediating role of internet addiction underscores the behavioral mechanism through which loneliness translates into cyber vulnerability.

The direct effect of loneliness on cyber victimization highlights the socio-emotional instability that may reduce adolescents' ability to navigate peer interactions effectively, both offline and online. Loneliness may impair coping strategies, diminish assertiveness, and reduce social resilience, thereby making individuals more susceptible to being targeted in digital contexts.

Furthermore, the indirect effect through internet addiction reveals a maladaptive response pattern in which lonely adolescents increasingly engage with digital media as a substitute for meaningful offline relationships. Such excessive engagement increases exposure to unsafe online spaces, heightens the likelihood of encountering hostile behaviors, and may reinforce negative emotional patterns.

These findings have broader implications for educational systems, mental health practitioners, and policymakers. Addressing loneliness and preventing problematic internet use may reduce cyber victimization rates and foster healthier digital engagement among adolescents. Interventions aimed at strengthening emotional regulation, enhancing peer relationships, and promoting awareness of online risks are essential components of a comprehensive prevention strategy.

In conclusion, the study underscores that loneliness is a pivotal psychological factor contributing to cyber victimization, both directly and through the mediating influence of internet addiction. Efforts to mitigate cyberbullying must therefore extend beyond digital safety education to incorporate emotional and psychological support systems that strengthen adolescents' social well-being and resilience in both offline and online environments.

بررسی رابطه علی قربانی شدن سایبری بر اساس احساس تنهایی با میانجی‌گری اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم مناطق ۴ و ۷ تهران

مریم هاشمی^۱ ID، علی حیدری^{۱*} ID، ساسان باوی^۱ ID، حمدالله جابروند^۲ ID

۱. گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

۲. گروه روانشناسی، واحد ایلام، دانشگاه آزاد اسلامی، ایلام، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: heidarei@iauhvaz.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

هاشمی، مریم، حیدری، علی، باوی، ساسان، و جابروند، حمدالله. (۱۴۰۵). بررسی رابطه علی قربانی شدن سایبری بر اساس احساس تنهایی با میانجی‌گری اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم مناطق ۴ و ۷ تهران. *پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی*، ۵(۱)، ۱-۱۶.

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

هدف: پژوهش بررسی رابطه علی احساس تنهایی با قربانی شدن سایبری با نقش میانجی اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مناطق ۴ و ۷ تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. نمونه‌ای ۳۴۱ نفره با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شد. ابزارها شامل پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری آنتیادو و همکاران (۲۰۱۶)، مقیاس احساس تنهایی دی‌توماسو و همکاران (۲۰۰۴) و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت پانگ (۱۹۹۶) بود. داده‌ها با آمار توصیفی و مدل‌سازی معادلات ساختاری تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد احساس تنهایی تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری بر قربانی شدن سایبری دارد ($\beta=0.52, p<0.001$). همچنین، احساس تنهایی از طریق اعتیاد به اینترنت بر قربانی شدن سایبری اثر غیرمستقیم معنادار نشان داد ($\beta=0.12, p=0.022$). شاخص‌های برازش مدل از جمله $RMSEA=0.04$ ، $CFI=0.96$ و $GFI=0.96$ نشان دادند که مدل ساختاری از برازش مطلوبی برخوردار است. **نتیجه‌گیری:** پژوهش حاضر نشان می‌دهد احساس تنهایی عاملی مهم در افزایش احتمال قربانی شدن سایبری است و اعتیاد به اینترنت می‌تواند این رابطه را تشدید کند. شناسایی این سازوکارها برای طراحی مداخلات مدرسه‌محور، آموزش مهارت‌های ارتباطی و ارتقای سواد رسانه‌ای دانش‌آموزان اهمیت اساسی دارد. مداخله در احساس تنهایی و پیشگیری از اعتیاد به اینترنت می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در کاهش خطر قربانی شدن در فضای سایبری داشته باشد.

کلیدواژگان: قربانی شدن سایبری؛ احساس تنهایی؛ اعتیاد به اینترنت؛ دانش‌آموزان؛ مدل‌سازی معادلات ساختاری

مقدمه

گسترش روزافزون فناوری‌های دیجیتال و دسترسی گسترده نوجوانان به تلفن‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی سبب تغییرات بنیادینی در سبک زندگی، الگوهای ارتباطی و تجربه‌های اجتماعی این نسل شده است. هم‌زمان با افزایش وابستگی نوجوانان به فضای مجازی، آسیب‌های نوظهور مرتبط با آن نیز شدت یافته و پیامدهای روان‌شناختی قابل‌توجهی را به‌ویژه در حوزه روابط اجتماعی و سلامت روان ایجاد کرده است (Zheng et al., 2025). یکی از چالش‌های مهمی که در سال‌های اخیر به‌صورت فزاینده‌ای مورد توجه روان‌شناسان و متخصصان سلامت دیجیتال قرار گرفته، مسئله قربانی شدن سایبری است که می‌تواند آثار عمیقی بر هویت، عزت‌نفس، احساس امنیت اجتماعی و عملکرد تحصیلی نوجوانان بر جای بگذارد (Zhu et al., 2021). با رواج همه‌جانبه ابزارهای ارتباطی آنلاین، مرز میان تعاملات حقیقی و مجازی کمرنگ‌تر شده و نوجوانان بیش از هر زمان دیگر در معرض آسیب‌های رفتاری و ارتباطی قرار گرفته‌اند؛ آسیب‌هایی که در بسیاری از موارد، پیامدهای شدیدتر و پایدارتر از قلدری سنتی در محیط‌های مدرسه‌ای دارند (Cook, 2020).

قربانی شدن سایبری تجربه‌ای تحقیرکننده است که با اشکال مختلفی از آزار، تهدید، تمسخر، انتشار محتوای کاذب یا خصوصی‌سازی شده و اعمال رفتارهای خصمانه در محیط‌های دیجیتال همراه است (Brewer & Kerslake, 2015). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این پدیده می‌تواند به بروز نشانه‌هایی همچون افسردگی، اضطراب، کاهش عملکرد تحصیلی و کناره‌گیری اجتماعی منجر شود، به‌ویژه هنگامی که قربانی فاقد شبکه حمایتی مؤثر باشد یا از لحاظ هیجانی در وضعیت آسیب‌پذیر قرار داشته باشد (Carney et al., 2020). رشد فزاینده استفاده از تلفن هوشمند و وابستگی رفتاری نوجوانان به اینترنت نیز در سال‌های اخیر به‌عنوان متغیری مهم در توضیح چرخه قربانی شدن سایبری مطرح شده است، زیرا اعتیاد به اینترنت می‌تواند احتمال حضور مداوم در فضاهای مجازی و مواجهه با تعاملات پرخطر را افزایش دهد (Talis, 2022).

داده‌های جهانی نشان می‌دهد که شیوع اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان به‌طور نگران‌کننده‌ای افزایش یافته است. یک فراتحلیل جامع شامل ۱۶۴ مطالعه نشان داد که درصد قابل‌توجهی از نوجوانان در کشورهای مختلف درجاتی از استفاده بیمارگون از اینترنت را تجربه می‌کنند (Zheng et al., 2025). نتایج پژوهش‌های گسترده در چین نیز نشان می‌دهد که اعتیاد اینترنتی با افسردگی، مشکلات خواب و نقص در تنظیم هیجانی رابطه معناداری دارد و می‌تواند بر تعاملات اجتماعی نوجوانان تأثیر منفی بگذارد (Wu et al., 2025). از سوی دیگر، اعتیاد به اینترنت به‌عنوان رفتاری غیرانطباقی معرفی شده که ناشی از تعامل پیچیده عوامل شناختی، عاطفی و محیطی است و منجر به درگیری افراطی، بی‌مهارى و استفاده تکانشی از ابزارهای دیجیتال می‌شود (Jin & Jiang, 2025). الگوهای تبیینی جدید نیز نشان می‌دهند که اعتیاد اینترنتی اغلب با متغیرهایی همچون اضطراب اجتماعی، شاخص‌های پایین رفاه روانی، تعارض خانوادگی و نبود حمایت اجتماعی همراه است (Yilmaz et al., 2025).

در میان عوامل روان‌شناختی مؤثر بر آسیب‌پذیری نوجوانان در فضای مجازی، احساس تنهایی جایگاه برجسته‌ای دارد. تنهایی یک تجربه ذهنی دردناک است که ناشی از ادراک ناکافی بودن روابط اجتماعی یا ناتوانی در ایجاد پیوندهای عاطفی رضایت‌بخش است (Jokar & Salimi, 2011). تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که احساس تنهایی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رفتارهای پرخطر نوجوانان محسوب می‌شود و پیامدهایی همچون افسردگی، کناره‌گیری اجتماعی، ناامیدی و رفتارهای مشکل‌آفرین را به دنبال دارد (Rezaei et al., 2020). از این منظر، نوجوانانی که سطح بالاتری از احساس تنهایی دارند، برای جبران کمبودهای عاطفی خود به‌طور فزاینده‌ای به استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی روی می‌آورند؛ راهبردی که هرچند به‌طور موقت خلأ ارتباطی آنان را پوشش می‌دهد، اما در بلندمدت می‌تواند منجر به وابستگی

رفتاری و اعتیاد به اینترنت شود (Wang & Zeng, 2024). یک فراتحلیل اخیر نشان داد که تنهایی به‌طور معناداری با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت دارد و این ارتباط در میان نوجوانان برجسته‌تر است (Wang & Zeng, 2024).

پژوهش‌ها بیان می‌کنند که احساس تنهایی می‌تواند نوجوانان را نسبت به تعاملات آنلاین حساس‌تر و آسیب‌پذیرتر سازد؛ زیرا این افراد برای جبران روابط ناکام، بیشتر به فضاهای مجازی تکیه می‌کنند و این امر احتمال مواجهه با رفتارهای خصمانه و سایبری را افزایش می‌دهد (Luo et al., 2020). از سوی دیگر، قربانی شدن سایبری نیز می‌تواند احساس تنهایی را تشدید کند و چرخه‌ای از انزوا، وابستگی به اینترنت و افزایش تعاملات مخرب در فضای مجازی ایجاد کند (Radovic et al., 2017). این چرخه معیوب در پژوهش‌های جدید نیز تأیید شده است و نشان می‌دهد که قربانی شدن سایبری، تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه‌ای متقابل و تقویت‌کننده دارند (Kim et al., 2022). در واقع تجربه قلدری آنلاین نه تنها رضایت از روابط اجتماعی واقعی را کاهش می‌دهد، بلکه نوجوانان را بیشتر به سمت اینترنت و تعاملات سطحی هدایت می‌کند؛ روندی که وابستگی رفتاری را تقویت کرده و فرد را بار دیگر در معرض خطر قربانی شدن قرار می‌دهد (Lozano-Blasco et al., 2022).

بررسی‌های جدید در ایران نیز این چرخه را تأیید کرده‌اند. پژوهش کامران و همکاران نشان داد که اعتیاد به اینترنت نقش اساسی در تبیین قربانی شدن سایبری دارد و ضعف حمایت اجتماعی این رابطه را تشدید می‌کند (Kamran et al., 2024). یافته‌های مشابهی در میان دانش‌آموزان دختر در ایران گزارش شده است؛ جایی که احساس تنهایی و نیازهای روان‌شناختی ارضا نشده به‌طور مستقیم احتمال درگیری در قلدری و قربانی شدن سایبری را افزایش می‌دهند (Afkaneh & Mosta'ed, 2023). همچنین، پژوهش‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که مورد آزار اینترنتی قرار می‌گیرند سطوح بالاتری از افسردگی، اضطراب، ناامیدی و انزوای اجتماعی را تجربه می‌کنند (Cava et al., 2020). این وضعیت در میان افرادی که احساس تنهایی بیشتری دارند شدیدتر است، زیرا این نوجوانان کمتر قادرند از حمایت‌های اجتماعی و ابزارهای مقابله‌ای سالم استفاده کنند (Carney et al., 2020).

در این میان، نقش سبک‌های فرزندپروری دیجیتال نیز در افزایش یا کاهش این آسیب‌ها حائز اهمیت است. پژوهش چو و لی نشان داد که سبک‌های نامناسب نظارت اینترنتی والدین با افزایش احتمال اعتیاد به اینترنت و رفتارهای پرخطر آنلاین مرتبط است (Chou & Lee, 2017). همچنین در شرایطی که نوجوانان به دلیل مشکلات خانوادگی یا ضعف در روابط همسالان به اینترنت پناه می‌برند، احساس تنهایی به‌عنوان متغیر اصلی بروز اعتیاد اینترنتی مطرح می‌شود و از این طریق احتمال قربانی شدن در فضای مجازی افزایش می‌یابد (Hu & Xiang, 2024). مطالعات اخیر نیز با استفاده از روش‌های شبکه‌ای نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت با افسردگی، اختلالات خواب، کاهش فعالیت بدنی و افکار خودکشی همبستگی دارد و این مسأله می‌تواند دانش‌آموزان را بیشتر در معرض آسیب‌های آنلاین قرار دهد (Lu et al., 2025).

از نگاه نظری نیز مدل‌های جدید اعتیاد رفتاری به اینترنت تأکید می‌کنند که این پدیده حاصل تعامل متغیرهای عاطفی (مانند تنهایی)، شناختی (مانند انتظارات از اینترنت)، محیطی (مانند کیفیت روابط همسالان)، و شخصیتی است (Yilmaz, Jin & Jiang, 2025). این مدل‌ها نشان می‌دهند که نوجوانانی که سطح بالاتری از احساس تنهایی، اضطراب اجتماعی و کمبود حمایت عاطفی دارند، بیشتر در معرض درگیری با اعتیاد اینترنتی قرار می‌گیرند. این وابستگی رفتاری نیز آنان را در برابر تجربه‌های منفی از جمله قربانی شدن سایبری آسیب‌پذیرتر می‌سازد (Ponnusamy et al., 2020). حتی برخی از پژوهش‌ها بیان کرده‌اند که بخش قابل توجهی از نوجوانان قربانی سایبری، برای جبران ناکامی‌های اجتماعی خود، رفتارهای خطرناک‌تری را در فضای مجازی تجربه می‌کنند که این امر چرخه آسیب را پیچیده‌تر می‌کند (Wigati et al., 2020).

در سال‌های اخیر، تلاش‌های متعددی برای طراحی برنامه‌های پیشگیرانه و مداخله‌ای مؤثر جهت کاهش اعتیاد به اینترنت و پیامدهای مرتبط با آن صورت گرفته است. مداخلات آموزشی مبتنی بر بازی، برنامه‌های والد-محور و مداخلات پرستاری ساختاریافته در پیشگیری از اعتیاد اینترنتی اثربخش گزارش شده‌اند (Yumru Mentis & Koc, 2025). همچنین، مرورهای نظام‌مند نشان می‌دهد که مداخلات دیجیتال مبتنی بر راهبردهای اقناعی می‌توانند نقش مهمی در کاهش اعتیاد به اینترنت داشته باشند، اما این مداخلات باید متناسب با نیازهای روان‌شناختی نوجوانان طراحی شوند (Theopilus et al., 2025). با این حال، همچنان خلأهای قابل توجهی در ادبیات وجود دارد، به‌ویژه در زمینه بررسی هم‌زمان تنهایی، اعتیاد به اینترنت و قربانی شدن سایبری در یک مدل علی یکپارچه.

با وجود تعداد زیاد مطالعات مرتبط با اعتیاد به اینترنت یا قربانی شدن سایبری، پژوهش‌هایی که این سه متغیر را در کنار هم و در قالب یک مدل ساختاری بررسی کنند محدود هستند. پژوهش‌های اخیر بر اهمیت بررسی این تعامل سه‌گانه تأکید دارند، زیرا فهم دقیق این روابط می‌تواند به طراحی مداخلات دقیق‌تر و هدفمندتر کمک کند (Zhou et al., 2024). همچنین، در ایران با وجود افزایش چشمگیر استفاده از اینترنت توسط نوجوانان، هنوز خلأهای پژوهشی گسترده‌ای در حوزه سلامت دیجیتال وجود دارد و بررسی روابط علی میان متغیرهای روان‌شناختی مرتبط با فضای مجازی ضروری است. بنابراین با توجه به اهمیت فزاینده آسیب‌های فضای مجازی، نقش کلیدی احساس تنهایی در رفتارهای پرخطر آنلاین، و تأثیر میانجی‌گرانه اعتیاد به اینترنت در تشدید آسیب‌پذیری نوجوانان، این پژوهش با هدف بررسی رابطه علی احساس تنهایی و قربانی شدن سایبری با نقش میانجی اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم انجام شد.

مواد و روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، به لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی از طریق الگو یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه منطقه ۴ و ۷ شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ که مشغول به تحصیل باشند، تشکیل دادند. دربارهٔ حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عامل از فنون آماری است که با نمونهٔ بزرگ قابل اجرا می‌باشد (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱). بومسما (۱۹۸۳، به نقل از تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱) حجم حدود ۲۰۰ نفر را برای برازش مدل کافی دانسته است. بر اساس اندازه اثر مورد انتظار و توزیع متغیرهای اندازه‌گیری شده و همچنین لحاظ توان آزمون، به ازای هر پارامتر برآورد شده حداقل ۱۰ آزمودنی ممکن کافی باشد، به شرط اینکه اندازه برآورد اثر بزرگ باشد و متغیرهای اندازه‌گیری شده دارای توزیع نرمال باشند (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱). بنابراین حداقل نمونه پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای برآورد شده در مدل حداقل ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان خواهند بود، که با در نظر گرفتن ریزش‌های احتمالی ۳۵۰ دانش‌آموز پسر مقطع دوم متوسطه به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش، نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای بود. بدین صورت که از میان مدارس متوسطه منطقه ۴ و ۷ در شهر تهران ابتدا سه مدرسه به تصادف انتخاب شد و سپس از هر مدرسه چهار کلاس به تصادف انتخاب و در نهایت پرسشنامه‌ها در میان دانش‌آموزان آن کلاس‌ها توزیع شد. لازم به ذکر است که از بین این تعداد ۳ نفر به علت بازگشت ندادن پرسشنامه‌ها و ۶ نفر به علت کامل پر نکردن پرسشنامه‌ها حذف شدند و تعداد نهایی نمونه ۳۴۱ نفر بود.

الف) پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری آنتیادو و همکاران (۲۰۱۶): این پرسشنامه توسط آنتیادو و همکاران (۲۰۱۶)

به منظور بررسی تجربه قلدری سایبری یا قربانی سایبری در بین نوجوانان طراحی و اعتباریابی شده است. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای است (۱=هرگز، ۲=یک یا دو بار، ۳=بعضی اوقات، ۴=اکثر مواقع، ۵=هر روز). این پرسشنامه دارای دو عامل

(۱- عامل قربانی سایبری و ۲- عامل قلدری سایبری) است و هر عامل دارای ۱۲ سؤال است. همچنین این پرسشنامه رفتار قلدری و قربانی سایبری را از بعد مستقیم و غیرمستقیم می‌سنجد. لازم به ذکر است که در این پژوهش فقط به سؤالات مربوط به قربانی شدن سایبری آزمودنی پاسخ خواهد داد. سؤالات ۱، ۶، ۸، ۱۰ و ۱۲ عامل تجربه قلدری-قربانی سایبری مستقیم را می‌سنجد که شامل: الف) تخریب و سوءاستفاده از اموال. مثلاً آیا عمداً برای کسی فایل دارای محتویات وپروسی فرستاده‌اید؟ ب) قلدری-قربانی سایبری کلامی. مثلاً آیا برای کسی پیامی فرستاده‌اید تا او را تحقیر کنید یا با او خصمانه صحبت کنید؟ ج) تهدید. مثلاً آیا پیامی برای کسی فرستاده‌اید تا او را تهدید کنید؟ سؤالات ۲، ۳، ۵، ۷ و ۹ قلدری-قربانی سایبری را از بعد غیرمستقیم می‌سنجد که شامل الف) محرومیت اجتماعی: مثال آیا تا به حال کسی در اینترنت چیزهای بدی راجع به شما گفته است که تا به این وسیله دوستانتان را مجاب کند که از دوستی با شما دست بکشند، شما را «بلاک» کنند و یا از شما تنفر پیدا کنند؟ ب) بدنام سازی: آیا تا به حال کسی به دیگران پیام فرستاده است (از طریق تلفن همراه یا اینترنت) که بخواهد شما را مسخره کند، از شما بدگویی کند و یا چیزهایی در مورد شما بگوید که واقعیت ندارد؟ ج) وانمود سازی: مثال، آیا تا به حال کسی پیام فرستاده‌اید (از طریق تلفن همراه یا اینترنت) که وانمود کنید شخص دیگری هستید تا با او بدرفتاری کنید؟ نتیجه پژوهش آنتیادو و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که این پرسشنامه از روایی مناسبی برخوردار است ($CFI = 0.97$ ، $TLI = 0.97$ ، $RMSEA = 0.31$). همچنین نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که این پرسشنامه از اعتبار مناسبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری ۰/۸۹ و برای عامل قربانی سایبری ۰/۸۰).

ب) پرسشنامه احساس تنهایی^۱ فرم کوتاه دی توماسو و همکاران (۲۰۰۴): این پرسشنامه به وسیله دی توماسو، برانن و بست در سال ۲۰۰۴، بر اساس تقسیم‌بندی ویس، طراحی و تهیه گردید. این مقیاس شامل ۱۴ گویه و سه زیرمقیاس: احساس تنهایی رمانتیک (چهار گویه؛ ۳، ۶، ۸ و ۱۰)، تنهایی خانوادگی (پنج گویه؛ ۱، ۵، ۹، ۱۲ و ۱۳) و تنهایی اجتماعی (پنج گویه؛ ۲، ۴، ۷، ۱۱ و ۱۴) است. احساس تنهایی عاطفی از مجموع نمرات زیرمقیاس‌های رمانتیک و خانوادگی به دست می‌آید. در مقابل هر گویه، طیف ۵ گزینه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) قرار دارد. گویه ۱۴ به شیوه معکوس نمره‌گذاری می‌شود و کسب نمره بیشتر در هر یک از ابعاد این مقیاس، نشان دهنده احساس تنهایی کمتر در آن بعد است. کمترین نمره ۱۴، بیشترین آن ۷۰ و حد متوسط آن ۴۲ است. نمره بین ۱۴ تا ۲۸ نشان‌دهنده احساس تنهایی زیاد در بزرگسالان، نمره بین ۲۸ تا ۴۲ نشان‌دهنده احساس تنهایی متوسط و نمره بالاتر از ۴۲ تنهایی کم است. مؤلفان این مقیاس ضریب آلفای کرونباخ را بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند که از همسانی درونی مناسب مقیاس حکایت دارد. آن‌ها همچنین گزارش کرده‌اند که همبستگی معناداری بین زیرمقیاس‌های احساس تنهایی با نمره کل مقیاس تجدیدنظر شده احساس تنهایی UCLA و زیرمقیاس‌های پرسشنامه ادراک دل‌بستگی (IPPA) وجود دارد؛ این همبستگی معنادار، نشان از روایی هم‌زمان، افتراقی و همگرایی بسنده این مقیاس دارد. در پژوهش دیگری که به وسیله دی توماسو، برانن مک نالتی، راس و برگس (۲۰۰۳) انجام شد، ضریب آلفای کرونباخ در حدی پذیرفتنی از ۰/۸۱ برای احساس تنهایی رمانتیک تا ۰/۹۱ برای احساس تنهایی خانوادگی گزارش شده است. اعتبار و روایی این ابزار در پژوهش‌های متعدد تأیید شده است. روایی تحلیل عامل پرسشنامه توسط جوکار و سلیمی (۱۳۹۰) انجام شد و نتایج نشان داد که نشان داد که ساختار سه عاملی برازش خوبی با داده‌ها دارد. ضرایب آلفا برای زیرمقیاس‌های احساس تنهایی رمانتیک، اجتماعی و خانوادگی به ترتیب برابر با ۰/۹۲، ۰/۸۴، ۰/۷۸ بود.

^۱ - Loneliness scale for Adults-short form

ج) پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (یانگ، ۱۹۹۶): این پرسشنامه دارای ۲۰ ماده و در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نه موافق و نه مخالف، موافقم و کاملاً موافقم) طراحی شده است که به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. آزمون اعتیاد به اینترنت دارای پنج عامل مشکلات اجتماعی، تأثیر بر عملکرد، فقدان مهار، استفاده از چت و بی‌توجهی به شغل و وظایف است. روایی آزمون اعتیاد به اینترنت توسط سازندگان آن مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ توسط یانگ (۲۰۰۷) برای مشکلات اجتماعی، تأثیر بر عملکرد، فقدان مهار، استفاده از چت، بی‌توجهی به شغل و وظایف به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۳، ۰/۸۰، ۰/۷۹ و ۰/۸۱ گزارش شده است. در ایران علوی، جنتی فرد، اسلامی و رضا پور (۱۳۹۰) ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۷۵، ۰/۷۴ و ۰/۶۲ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز اعتبار به روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۱، ۰/۷۳، ۰/۶۹ و ۰/۷۴ به دست آمد.

در بخش استنباطی با توجه به ماهیت سؤال پژوهش و فرضیه‌های پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱

یافته‌های توصیفی خرده مقیاس‌های تحقیق

شاخص آماری مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
احساس تنهایی رمانتیک	۷۵.۱۵	۹۷.۳	۵۰.۰	۰۹.۱-
تنهایی خانوادگی	۹۸.۱۵	۱۱.۴	۵۰.۰	۱۱.۱-
تنهایی اجتماعی	۲۷.۱۶	۲۶.۴	۳۷.۰	۳۲.۱-
مشکلات اجتماعی	۴۵.۱۳	۵۴.۵	۱۱.۰	۶۸.۰-
تأثیر بر عملکرد	۳۳.۱۴	۷۰.۳	۱۶.۰	۶۴.۰-
فقدان مهار	۷۰.۱۷	۵۸.۲	۱۳.۰-	۳۳.۰-
استفاده از چت	۳۵.۱۷	۵۶.۴	۸۷.۰-	۳۰.۰-
بی‌توجهی به شغل	۴۹.۱۳	۹۹.۳	۱۷.۰	۷۵.۰-
عامل قربانی سایبری	۱۲.۲۸	۷۸.۲	۸۵.۰	۳۵.۰-
عامل قلدری سایبری	۰۴.۲۸	۸۰.۲	۰۴.۱	۰۶.۰-

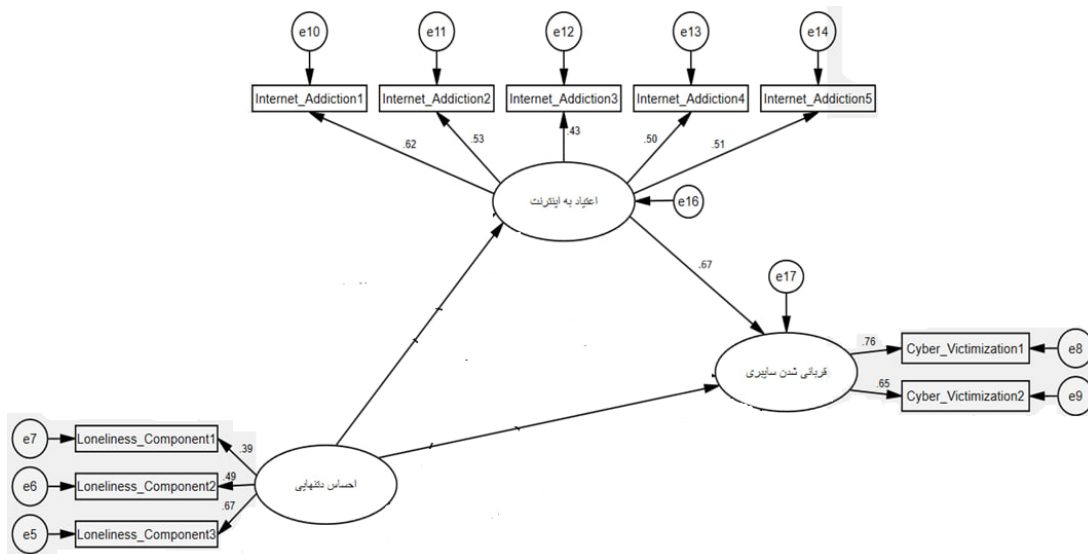
یافته‌های توصیفی جدول نشان می‌دهند که مشکلات اجتماعی و بی‌توجهی به شغل، با میانگین‌های پایین‌تر (۴۹.۱۳ و ۴۵.۱۳)، نسبت به سایر متغیرها شدت کمتری دارند. از سوی دیگر، فقدان مهار (۷۰.۱۷) و استفاده از چت (۳۵.۱۷) بالاترین میانگین‌ها را در بین مؤلفه‌های اعتیاد به اینترنت دارند، که ممکن است نشان‌دهنده شیوع بالای این ویژگی‌ها در بین شرکت‌کنندگان باشد. همچنین، مقیاس قربانی سایبری (۱۲.۲۸) و قلدری سایبری (۰۴.۲۸) دارای میانگین‌های بالایی هستند که بیانگر وجود پدیده‌های گسترده‌ای از این نوع در نمونه است. بررسی انحراف استاندارد نشان می‌دهد که در متغیرهای مربوط به تنهایی (۲۶.۴ تا ۷۰.۳) پاسخ‌ها همگن‌تر هستند. همچنین، انحراف استاندارد پایین در مقیاس قربانی و قلدری سایبری (۷۸.۲ و ۸۰.۲) حاکی از شباهت بیشتر پاسخ‌های نمونه در این ابعاد است. کجی داده‌ها نشان می‌دهد که توزیع برخی متغیرها مانند قربانی سایبری (۴۱.۰) و قلدری سایبری (۰۴.۱) به سمت مقادیر پایین‌تر متمایل است.

در شکل زیر ضرایب مسیر مدل ساختاری پژوهش آورده شده است.

شکل ۱

نمایش گرافیکی ضرایب مسیر در مدل ساختاری

در این پژوهش، هدف بررسی مدل رابطه علی قربانی شدن سایبری بر اساس احساس تنهایی با میانجی‌گری اعتیاد به اینترنت است. به‌طور کلی، به نظر می‌رسد تمامی متغیرهای بررسی‌شده تأثیر معناداری بر قربانی شدن سایبری دارند.

جدول ۲

شاخص‌های برازش مدل

شاخص	مقدار	حد مجاز
χ^2	۳۷.۱	کمتر از ۳
df		
ریشه میانگین خطای برآورد ^۱ RMSEA	۰.۴۰	کمتر از ۰/۱
CFI ^۲ (برازندگی تعدیل‌یافته)	۹۶.۰	بالاتر از ۰/۹
NFI ^۳ (برازندگی نرم شده)	۹۴.۰	بالاتر از ۰/۹
GFI ^۴ (نیکویی برازش)	۹۶.۰	بالاتر از ۰/۹
AGFI ^۵ (نیکویی برازش اصلاح‌شده)	۹۵.۰	بالاتر از ۰/۹

1 - Root Mean Square Error Approximation

2 - Comparative Fit Index

3 - Normed Fit Index

4 - Goodness of Fit Index

5 - Goodness of Fit Index

به‌طور کلی هر یک از شاخص‌های به‌دست‌آمده به‌تنهایی دلیل برازندگی یا عدم برازندگی مدل نیستند و این شاخص‌ها را در کنار هم بایستی تفسیر نمود. مقدارهای به‌دست‌آمده برای این شاخص‌ها نشان می‌دهد که در مجموع الگو در جهت تبیین و برازش از وضعیت مناسبی برخوردار است. در ادامه شاخص‌های مدل اندازه‌گیری ابتدا گزارش می‌شود.

جدول ۳

ضرایب و معناداری اثر مستقیم احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	sig
قربانی شدن سایبری	احساس تنهایی	مستقیم	۵۲.۰	۷۳.۶	۰.۰۱۰

بر اساس نتایج ارائه‌شده در جدول، اثر مستقیم احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری مورد بررسی قرار گرفته است. مقدار ضریب استاندارد شده برابر با ۰/۵۲ است، که نشان می‌دهد احساس تنهایی تأثیر مثبت و نسبتاً قوی بر قربانی شدن سایبری دارد. به این معنا که با افزایش احساس تنهایی، احتمال قربانی شدن سایبری نیز به‌طور معناداری افزایش می‌یابد. همچنین، مقدار آماره معناداری برابر با ۶/۷۳ است که بسیار بزرگ‌تر از مقدار بحرانی ۱/۹۶ در سطح اطمینان ۹۵٪ است. این نتیجه به همراه مقدار سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) نشان می‌دهد که این اثر به‌طور آماری معنادار است.

جدول ۴

ضرایب و معناداری اثر غیرمستقیم احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره سوبل	sig
قربانی شدن سایبری	احساس تنهایی	غیرمستقیم (اعتیاد به اینترنت)	۱۲.۰	۴۵.۲	۰.۰۲۰

جهت بررسی اثر متغیر میانجی اعتیاد به اینترنت در رابطه بین احساس تنهایی با قربانی شدن سایبری، از آزمون سوبل استفاده گردید. آنچه از نتایج جدول فوق برمی‌آید این است که مقدار ضریب استاندارد شده برابر با ۰/۱۲ است، که نشان‌دهنده تأثیر مثبت احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری از طریق اعتیاد به اینترنت است. مقدار آماره سوبل برابر با ۲/۴۵ است که بیشتر از مقدار بحرانی (۱/۹۶) در سطح اطمینان ۹۵٪ است. همچنین، مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است، که نشان می‌دهد که این اثر از نظر آماری معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که احساس تنهایی اثر مستقیم و معناداری بر قربانی شدن سایبری دارد و این تأثیر هم از طریق مسیر مستقیم و هم از طریق نقش میانجی اعتیاد به اینترنت تقویت می‌شود. این نتیجه بیان می‌کند که نوجوانانی که سطوح بالاتری از تنهایی را تجربه می‌کنند، نه تنها احتمال بیشتری برای قرار گرفتن در معرض آزار سایبری دارند، بلکه این احساس تنهایی آنان را به سمت استفاده افراطی از اینترنت سوق می‌دهد و بدین ترتیب، حضور مداوم در فضای مجازی، آنان را در معرض تعاملات مخرب بیشتری قرار می‌دهد. این یافته با بدنه قابل توجهی از پژوهش‌های اخیر همسوست که تأکید می‌کنند تنهایی یکی از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز آسیب‌پذیری نوجوانان در محیط‌های دیجیتال است (Carney, 2020؛ Luo, 2020؛ Brewer & Kerslake, 2015).

مطالعات گذشته نشان می‌دهد که تنهایی به‌طور نظام‌مند احتمال وابستگی به محیط‌های آنلاین را افزایش می‌دهد و نوجوانانی که از روابط اجتماعی مؤثر برخوردار نیستند، برای جبران خلأ عاطفی خود به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی پناه می‌برند (Wang & Zeng, 2024)؛ (Rezaei, 2020). این امر در پژوهش حاضر نیز تأیید شد و اعتیاد به اینترنت نقش میانجی معناداری در رابطه بین احساس تنهایی و قربانی شدن سایبری داشت. این سازوکار در ادبیات جهانی نیز گزارش شده است؛ مثلاً نتایج پژوهش‌های گسترده در کشورهای آسیایی نشان داده‌اند که نوجوانان تنها به دلیل کمبود روابط حمایتی، بیشتر در معرض تعاملات پرخطر آنلاین قرار می‌گیرند (Quynh Ho & Nguyen, 2023). همچنین فراتحلیل‌های اخیر نشان داده‌اند که تنهایی با اعتیاد اینترنتی رابطه مثبت و معنادار دارد و این رابطه در گروه‌های نوجوان قوی‌تر است (Wang & Zeng, 2024).

در پژوهش حاضر، شدت اثر مستقیم احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری ($\beta=0.52$) نشان می‌دهد که این متغیر یک عامل روان‌شناختی محوری در تبیین آسیب‌پذیری آنلاین است. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی همچون (Nenov-Matt et al., 2020) سازگار است که تنهایی را یک محرک اصلی برای درگیری نوجوانان با تعاملات آسیب‌زا معرفی کرده‌اند. افزون بر این، پژوهش‌هایی نشان داده‌اند که عوامل بین‌فردی مانند کیفیت روابط اجتماعی و احساس پذیرش در میان همسالان، نوع حضور نوجوان در فضای مجازی را تعیین می‌کنند (Cava et al., 2020). هنگامی که روابط واقعی تضعیف می‌شود، نوجوانان برای جبران، زمان بیشتری را در شبکه‌های اجتماعی سپری می‌کنند؛ رویکردی که نه تنها نیازهای عاطفی آنان را برآورده نمی‌کند، بلکه آنان را به اهداف آسان‌تری برای آزارگران سایبری تبدیل می‌سازد (Brewer & Kerslake, 2015).

از سوی دیگر، نتایج این پژوهش همسو با دیدگاه‌هایی است که اعتیاد به اینترنت را عامل تشدیدکننده آسیب‌پذیری ارتباطی در فضای مجازی معرفی می‌کنند. بررسی پژوهش‌های فراتحلیلی نشان داده است که اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان از روند افزایشی برخوردار است و این رفتار غیرانطباقی با اختلالات هیجانی، مشکلات خواب، تعارضات خانوادگی و ضعف مهارت‌های اجتماعی همراه است (Lozano et al., 2022؛ Wu, 2025؛ Kim, 2022؛ Blasco et al., 2022). این یافته‌ها نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت نه تنها یک مشکل رفتار دیجیتال است، بلکه سازوکاری است که نوجوان را به چرخه آسیب‌های اجتماعی و روانی سوق می‌دهد. به بیان دیگر، نوجوانان معتاد به اینترنت، بیشتر در معرض تعاملات آسیب‌زا نظیر تهدید، تمسخر، انتشار اطلاعات خصوصی و طرد اجتماعی قرار می‌گیرند (Zhu et al., 2021).

مطالعات دیگری نیز تأکید می‌کنند که نوجوانان تنها و محروم از تعاملات حمایتی، بیشتر به دنبال جلب توجه، دریافت تأیید، یا ایجاد هویت ثانویه در فضای مجازی هستند؛ وضعیتی که آنان را به‌طور فزاینده‌ای آسیب‌پذیر می‌سازد (Ponnusamy, Chou & Lee, 2017)؛ (2020). همچنین، پژوهش‌هایی در ایران این الگوی سه‌گانه را تأیید کرده‌اند. برای مثال، یافته‌های پژوهش کامران و همکاران نشان داد که اعتیاد به اینترنت نقش اساسی در تبیین قربانی شدن سایبری دارد و ضعف حمایت اجتماعی این آسیب را تشدید می‌کند (Kamran et al., 2024). همچنین نتایج پژوهش افکانه نشان داد که احساس تنهایی و نیازهای روان‌شناختی ارضانده می‌توانند پیش‌بینی‌کننده مستقیم درگیری نوجوانان با قلدری و قربانی شدن آنلاین باشند (Afkaneh & Mosta'ed, 2023).

یکی از یافته‌های مهم مطالعه حاضر، برازش مطلوب مدل ساختاری با شاخص‌های مناسب (نظیر $RMSEA=0.04$ و $CFI=0.96$) است که نشان‌دهنده دقت و انسجام روابط علی میان سه متغیر اصلی پژوهش است. چنین نتایجی نشان می‌دهد که مدل مفهومی پژوهش توانسته به‌طور قابل‌قبولی مسیر اثرگذاری احساس تنهایی بر قربانی شدن سایبری را با در نظر گرفتن نقش میانجی اعتیاد به اینترنت تبیین کند؛ امری که در بسیاری از پژوهش‌های بین‌المللی نیز مورد تأیید قرار گرفته است (Lu, 2025؛ Zhou et al., 2024).

افزون بر این، یافته‌های این پژوهش با نتایج بررسی‌های جهانی درباره شیوع اعتیاد اینترنتی نیز همخوان است. فراتحلیل‌های جامع اخیر نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان چینی، کره‌ای، مالزیایی و ترکیه‌ای به شکل چشمگیری در حال افزایش است و بخش عمده‌ای از این افزایش به علت احساس تنهایی و روابط اجتماعی ضعیف است (Yilmaz, 2025; Zheng et al., 2025). همچنین، پژوهش‌های مبتنی بر شبکه‌های روان‌شناختی نشان داده‌اند که اعتیاد اینترنتی همراه با افسردگی و اضطراب، نوع مواجهه نوجوان با تعاملات مجازی را تعیین می‌کند و احتمال تجربیات منفی نظیر قربانی شدن سایبری را افزایش می‌دهد (Wu et al., 2025).

مطالعات دیگری نیز رابطه پیچیده‌تری میان اعتیاد به اینترنت و قربانی شدن سایبری مطرح کرده‌اند. برای مثال، پژوهش «بای و همکاران» نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت علاوه بر افزایش احتمال مواجهه با تعاملات پرخطر، از طریق اختلال در شبکه‌های عصبی مسئول تنظیم هیجان نیز نوجوان را آسیب‌پذیرتر می‌سازد (Bai et al., 2024). همچنین، نتایج مطالعات طولی نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت می‌تواند به طور مستقیم بر کیفیت خواب، تنظیم هیجان و عملکرد شناختی اثر بگذارد و این عوامل همگی می‌توانند بر نحوه واکنش نوجوانان به قلدری سایبری اثرگذار باشند (Hu & Xiang, 2024).

پژوهش‌های دیگری نیز نشان داده‌اند که در شرایطی که احساس تنهایی تشدید می‌شود، نوجوانان برای جبران خلأ ارتباطی خود، رفتارهای دیجیتال پرخطر بیشتری از قبیل خودافشایی افراطی یا تعامل با افراد ناشناس را تجربه می‌کنند؛ موضوعی که سطح ریسک قربانی شدن را به طرز قابل توجهی افزایش می‌دهد (Quynh Ho & Nguyen, 2023). این یافته‌ها نشان می‌دهد که چرخه «تنهایی → اعتیاد → تعاملات پرخطر → قربانی شدن» یک الگوی تجربی تکرارشونده در مطالعات جهانی است.

این پژوهش از چند جهت با محدودیت روبه‌رو بود. نخست اینکه نمونه پژوهش تنها شامل دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم در دو منطقه خاص شهری بود و این موضوع تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌کند. دوم، پژوهش از داده‌های خودگزارشی استفاده کرده که ممکن است تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی قرار گرفته باشد. سوم، ماهیت مقطعی مطالعه امکان استنتاج علی کامل را محدود می‌کند. چهارم، متغیرهای مهمی مانند کیفیت روابط خانوادگی، سطح سواد رسانه‌ای و حمایت مدرسه در مدل لحاظ نشدند.

پژوهش‌های آینده می‌توانند از طرح‌های طولی برای بررسی تغییرات زمانی رابطه میان متغیرهای اصلی استفاده کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود نقش متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر جدید مانند تنظیم هیجان، هویت اجتماعی، کیفیت خواب یا هوش هیجانی بررسی شود. انجام پژوهش‌های کیفی برای تبیین تجربه زیسته قربانیان سایبری نیز می‌تواند به درک عمیق‌تری از زمینه‌های بروز این پدیده کمک کند. علاوه بر این، بررسی گروه‌های سنی متفاوت و مقایسه جنسیتی می‌تواند تصویر جامع‌تری از عوامل خطر فراهم آورد.

مداخلات مدرسه‌محور باید بر مهارت‌های ارتباطی، سواد رسانه‌ای و آموزش راهبردهای مقابله‌ای تمرکز کنند. توسعه مداخلات خانواده‌محور برای بهبود روابط والد-فرزند و ارتقای نظارت دیجیتال ضروری است. همچنین پیشنهاد می‌شود برنامه‌های جامع پیشگیری از اعتیاد به اینترنت و کارگاه‌های آگاهی‌بخشی درباره پیامدهای قربانی شدن سایبری در مدارس و مراکز مشاوره اجرا شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Afkaneh, S., & Mosta'ed, H. (2023). Predicting cyberbullying based on basic psychological needs and loneliness among female students. Fifth National Congress of the Iranian Family Psychology Scientific Association - Quality of Relationships in the Iranian Family, <https://civilica.com/doc/1998570/>
- Bai, Y., Qu, J., Li, D., & Yin, H. (2024). Neural basis underlying the relation between internet addiction tendency and sleep quality: The intrinsic default-mode network connectivity pathways. *International Journal of Psychophysiology*, 195, 112264. <https://doi.org/10.1016/j.ijpsycho.2023.112264>
- Brewer, G., & Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in human Behavior*, 48, 255–260. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.073>
- Carney, J. V., Kim, I., Bright, D., & Hazler, R. J. (2020). Peer Victimization and Loneliness: The Moderating Role of School Connectedness by Gender. *Journal of School Counseling*, 18(8). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1247300.pdf>
- Cava, M. J., Tomás, I., Buelga, S., & Carrascosa, L. (2020). Loneliness, depressive mood and cyberbullying victimization in adolescent victims of cyber dating violence. *International journal of environmental research and public health*, 17(12), 4269. <https://doi.org/10.3390/ijerph17124269>
- Chou, C., & Lee, Y. H. (2017). The moderating effects of internet parenting styles on the relationship between internet parenting behavior, internet expectancy, and internet addiction tendency. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 26, 137–146. <https://doi.org/10.1007/s40299-017-0334-5>
- Cook, S. (2020). Cyberbullying facts and statistics for 2020. *Comparitech Website*. <https://www.comparitech.com/internet-providers/cyberbullying-statistics/>
- Hu, Z., & Xiang, Y. (2024). Who is the chief culprit, loneliness, or smartphone addiction? Evidence from longitudinal study and weekly diary method. *International journal of mental health and addiction*, 22(1), 599–614. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00892-0>
- Jin, Y., & Jiang, S. (2025). Theoretical perspectives on adolescent internet addiction: A comprehensive literature review. *Health & Social Care in the Community*, 4875332, 1-18. <https://doi.org/10.1155/hsc/4875332>
- Jokar, B., & Salimi, A. (2011). Psychometric properties of the short form of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults. *International Journal of Behavioral Sciences*, 1(2), 3–17. <https://www.sid.ir/fa/journal/SearchPaperlight.aspx?str=%D9%85%D9%82%DB%8C%D8%A7%D8%B3%20%D8%A7%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D8%B3%20%D8%AA%D9%86%D9%87%D8%A7%DB%8C%DB%8C>
- Kamran, A., Mirmahdi, S. R., & Ghazi-Saeedi, Z. (2024). Developing a structural model of cybervictimization based on internet addiction and perceived social support with the mediating role of personality traits. *Journal of Social Psychology Research*, 55(11), 71–86. https://www.socialpsychology.ir/article_211342.html
- Kim, D., Nam, J. K., & Keum, C. (2022). Adolescent Internet gaming addiction and personality characteristics by game genre. *PLoS One*, 17(2), e0263645. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263645>

- Lozano-Blasco, R., Robres, A. Q., & Sánchez, A. S. (2022). Internet addiction in young adults: A meta-analysis and systematic review. *Computers in human Behavior*, *130*, 107201. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107201>
- Lu, J., Tang, X., Jin, X., Luo, X., Fan, T., & Shen, Y. (2025). A network analysis-based study of the correlations between internet addiction, insomnia, physical activity, and suicide ideation in adolescents. *Computers in human Behavior*, *163*, 108483. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2024.108483>
- Luo, S., Liu, Y., & Zhang, D. (2020). Psychological maltreatment and loneliness in Chinese children: The role of perceived social support and self-esteem. *Children and Youth Services Review*, *108*, 104573. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104573>
- Nenov-Matt, T., Barton, B. B., Dewald-Kaufmann, J., Goerigk, S., Rek, S., Zentz, K., & Reinhard, M. A. (2020). Loneliness, social isolation and their difference: a cross-diagnostic study in persistent depressive disorder and borderline personality disorder. *Frontiers in Psychiatry*, *11*, 608476. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.608476>
- Ponnusamy, S., Iranmanesh, M., Foroughi, B., & Hyun, S. S. (2020). Drivers and outcomes of Instagram Addiction: Psychological well-being as moderator. *Computers in human Behavior*, *107*, 106294. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106294>
- Quynh Ho, T. T., & Nguyen, H. T. (2023). Self-disclosure on social networking sites, loneliness and psychological distress among adolescents: The mediating effect of cyber victimization. *European Journal of Developmental Psychology*, *20*(1), 172–188. <https://doi.org/10.1080/17405629.2022.2068523>
- Radovic, A., Gmelin, T., Stein, B. D., & Miller, E. (2017). Depressed adolescents' positive and negative use of social media. *Journal of adolescence*, *55*, 5–15. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.12.002>
- Rezaei, N., Ghaderi, F., & Akrami, N. (2020). The relationship of self-compassion, self-worth, and perceived social support with borderline personality disorder symptoms in women: The mediating role of loneliness and hopelessness. *Journal of Psychological Studies*, *16*(3), 57–74. https://psychstudies.alzahra.ac.ir/article_5119.html
- Siqian, G., Kai, X., & Wen, H. (2015). The study on the relationship between alexithymia and mental health of middle school students. *Science of Social Psychology*, *5*, 0–17. <https://jdisabilstud.org/article-1-3116-fa.html>
- Talis, G. (2022). Internet addiction. In *Substance and Non-Substance Related Addictions: A Global Approach* (pp. 99–107). https://doi.org/10.1007/978-3-030-84834-7_7
- Theopilus, Y., Al Mahmud, A., Davis, H., & Octavia, J. R. (2025). Persuasive strategies in digital interventions to combat internet addiction: A systematic review. *International Journal of Medical Informatics*, *195*, 105725. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2024.105725>
- Wang, Y., & Zeng, Y. (2024). Relationship between loneliness and internet addiction: a meta-analysis. *BMC public health*, *24*(1), 858. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18366-4>
- Wigati, M., Diponegoro, A. M., & Bashori, K. (2020). Roles of empathy, emotion regulation and school climate against cyber bullying in high schools in Merangin, Jambi. *American Research Journal of Humanities & Social Science*, *3*(8), 72–79. <https://www.arjhss.com/wp-content/uploads/2020/08/H387279.pdf>
- Wu, J., Wu, X., Tarimo, C. S., Zhao, W., Xia, Q., Xu, X., Wu, C., Feng, H., Miao, Y., Liu, R., & Yang, Y. (2025). Network analysis of Internet addiction and depression among Chinese adolescents. *Journal of affective disorders*, *378*, 119–127. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2025.02.052>
- Yilmaz, M., Üner, M., Sel, S., & Koldaş, G. (2025). Investigation of the relationships between internet addiction, social anxiety and happiness in adolescents (Arnavutkoy Case). *Iranian Evolutionary Educational Psychology Journal*, *7*(1), 1–20. <http://ieepj.hormozgan.ac.ir/article-1-874-fa.html>
- Yumru Montes, H., & Koc, S. (2025). Effects of a nurse-led play-based internet addiction prevention program in early adolescents: A randomized controlled study. *Archives of Psychiatric Nursing*, *151851*. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2025.151851>
- Zheng, M., Wu, X., Chen, P., Si, T., Rao, S., Zhu, H., Su, Z., Cheung, T., Ng, C., & Xiang, Y. (2025). Prevalence of internet addiction among Chinese adolescents: A comprehensive meta-analysis of 164 epidemiological studies. *Asian Journal of Psychiatry*, *107*, 104458. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2025.104458>
- Zhou, K., Zhu, X., & Chen, B. B. (2024). Understanding the link between social relationships and adolescent Internet addiction: Perspectives from two approaches to well-being. *Computers in human Behavior*, *151*, 107995. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107995>
- Zhu, C., Huang, S., Evans, R., & Zhang, W. (2021). Cyberbullying among adolescents and children: a comprehensive review of the global situation, risk factors, and preventive measures. *Frontiers in Public Health*, *9*, 634909. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.634909>